

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Grzegorz Nancka

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- Dyplom magistra prawa uzyskałem 18 lutego 2015 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, na podstawie pracy magisterskiej zatytułowanej "Wybrane podziały rzeczy w prawie rzymskim ze szczególnym uwzględnieniem podziału na *res divini iuris* i *res humani iuris*. Poszukiwanie śladów ich zastosowania we współczesnym prawie polskim" przygotowanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Mariana Mikołajczyka.
- Stopień doktora nauk prawnych w dyscyplinie prawo uzyskałem 3 lipca 2018 r. na mocy uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na podstawie pracy zatytułowanej: "Prawo rzymskie w pracach Marcelego Chlamtacza". Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Marian Mikołajczyk. Recenzentami byli prof. dr hab. Anna Pikulska-Radomska oraz prof. dr hab. Maciej Jońca. Uchwałą Rady Wydziału rozprawa została uznana za wyróżniającą.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- Od dnia 1 października 2016 r. do 30 września 2018 r. byłem zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Historii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.
- Od dnia 1 października 2018 r. do chwili obecnej jestem zatrudniony jako adiunkt, początkowo w Katedrze Historii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a po jej likwidacji od 1 października 2019 r. w Instytucie Nauk Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jestem też członkiem Zespołu badań nad rozwojem i ewolucją prawa funkcjonującego w ramach tegoż Instytutu.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

4.1. Omówienie osiągnięcia naukowego o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), stanowiącego główne osiągnięcie naukowe po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

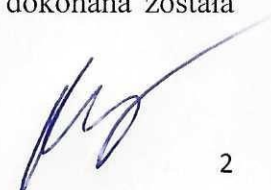
a) tytuł osiągnięcia naukowego:

Jako osiągnięcie naukowe o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), stanowiące główne osiągnięcie naukowe po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych wskazuję monografię pod tytułem: *W poszukiwaniu nowych kierunków badawczych. Prawo rzymskie na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” w latach 1876-1939*, Warszawa 2024, Wydawnictwo C.H. Beck, ISBN 978-83-8356-347-3.

Recenzentem wydawniczym monografii była prof. zw. dr hab. Maria Zabłocka.

b) omówienie osiągnięcia naukowego o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Celem badań, których efektem jest monografia *W poszukiwaniu nowych kierunków badawczych. Prawo rzymskie na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” w latach 1876-1939* było przedstawienie syntetycznego obrazu prawa rzymskiego na łamach lwowskiego periodyku: „Przegląd Prawa i Administracji” w latach 1876-1939 i na tej podstawie udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy na łamach czasopisma znajdowały odzwierciedlenie zmiany zachodzące w nauce prawa rzymskiego przełomu XIX i XX wieku? Analiza poszytów tego periodyku umożliwiła również uchwycenie kierunków rozwoju i ewolucji lwowskiego środowiska naukowego. Przeprowadzone badania dały także sposobność do ustalenia jakie tematy podejmowane były przez rodzimych autorów i czy różniły się one od problemów badawczych przyciągających uwagę europejskich uczonych. Dzięki temu dokonana została

ocena wartości naukowej tekstów publikowanych na łamach „Przeglądu”. Oceniono również znaczenie lwowskiego czasopisma dla rozwoju rodzimej nauki prawa rzymskiego.

Podjęte badania dotyczą czasów przełomu XIX i XX wieku, a więc okresu szczególnie istotnego w europejskiej nauce prawa rzymskiego. Był to czas kryzysu dominującej dotąd pandektystyki. Wtedy też w życie wszedł niemiecki kodeks cywilny (BGB). To ostatnie wydarzenie było dla prawa rzymskiego chwilą przełomową - oznaczało zakończenie jego bezpośredniego stosowania. Spowodowało to konieczność poszukiwania nowych kierunków badawczych w obrębie romanistyki prawniczej. Popularność zyskiwały próby wydobywania z kodyfikacji justyniańskiej czystego, klasycznego prawa rzymskiego. Ostatecznie jednak, badania te uległy wynaturzeniu, co przejawiało się w ataku na logikę antycznych tekstów. W niemieckojęzycznej literaturze określano ten nurt „polowaniem na interpolacje”. Ożywienie widoczne w obrębie badań nad źródłami prawa, przejawiało się także w tym, że wydawano dotąd nieznanne lub uznawane za zaginione teksty greckie, łacińskie, a nawet klinowe. Równocześnie, cały czas, swe piętno odciskała działalność szkoły historycznej.

Poznanie osiągnięć naukowych ważnego dla romanistyki prawniczej okresu przełomu XIX i XX wieku jest możliwe dzięki publikacjom, wydawanym nie tylko jako obszerne, często kilkutomowe dzieła, ale również ogłaszanych na łamach coraz liczniej wydawanych wówczas czasopism, rozpraw i recenzji. Uczni mogli publikować nie tylko w periodykach takich jak np. „Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Romanistische Abteilung”, ale także w polskojęzycznych czasopismach prawniczych. Szczególne znaczenie z punktu widzenia rodzimej nauki, miał wydawany od 1876 roku „Przegląd Sądowy i Administracyjny”, od 1892 roku noszący nazwę „Przegląd Prawa i Administracji”. To czasopismo uznawane jest za najważniejszy polski naukowy periodyk prawniczy tamtych czasów. Mimo to do chwili obecnej nie doczekało się ono odrębnego, naukowego opracowania. Taka praca nie powstała również w odniesieniu do romanistycznych publikacji ogłaszanych na jego łamach. Pomimo postulatów zgłaszanych już przez J. Kodrębskiego, jak dotąd nie powstała również żadna praca, która traktowałaby o znaczeniu czasopiśmiennictwa dla nauki prawa rzymskiego. Podjęte przeze mnie badania, zwieńczone monografią *W poszukiwaniu nowych kierunków badawczych. Prawo rzymskie na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” w latach 1876-1939* mają wypełnić tę właśnie lukę badawczą. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że wydawany przez 64 lata „Przegląd Prawa i Administracji”, na łamach którego ogłoszono pokaźną liczbę prac odnoszących się do prawa rzymskiego, zasługiwał na opracowanie. Było to tym bardziej pożądane, mając na względzie, że takich prac doczekały się już inne rodzime czasopisma –

seria pierwsza „Themis Polskiej” oraz w zakresie prawa karnego „Gazeta Sądowa Warszawska”.

Dotychczasowa literatura dotycząca kwestii będącej przedmiotem badań jest skromna. Ograniczono się w niej jedynie do podkreślenia znaczenia lwowskiego periodyku, zaś nie analizowano szczegółowo myśli autorów publikujących w czasopiśmie. Podstawowych informacji na temat "Przeglądu" dostarczają prace m.in. Stanisława Milewskiego i Adama Redzika. Wykaz prac romanistycznych opublikowanych na jego łamach przygotowała Renata Wiaderna-Kuśnierz. Nieco bogatsza jest literatura odnosząca się do dziejów romanistyki przełomu XIX i XX wieku. Należy zwrócić uwagę, że zagadnieniem zmian związanych z prowadzeniem badań nad prawem rzymskim na ziemiach polskich w tym okresie zajmowano się do tej pory wycinkowo. Do tej kwestii odnosili się przede wszystkim Tomasz Giaro, Jan Kodrębski, Henryk Kupiszewski oraz Marek Kuryłowicz.

Monografia, stanowiąca efekt wieloletnich badań, pod względem zakresu czasowego obejmuje okres w jakim wydawany był "Przegląd". Cezurę początkową wyznacza pierwszy rok wydawania tego periodyku - 1876 r., zaś cezurę końcową rok 1939, gdy wydawanie czasopisma przerwane zostało przez wybuch II wojny światowej. Oczywiście, tam gdzie było to konieczne dla zrozumienia zagadnienia, odnoszono się do dyskusji naukowych, które toczono przed rozpoczęciem wydawania czasopisma.

W pracy przyjęty został plan rzeczowy, zaś w ramach poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów przyjęto systematykę chronologiczną. Monografia składa się ze wstępu, trzech rozdziałów podzielonych na podrozdziały i zakończenia.

Pierwszy rozdział obejmuje zagadnienia ogólne. Nakreślono tam historię „Przeglądu Prawa i Administracji” na tle polskiego czasopiśmiennictwa prawniczego. Zaprezentowano w nim okoliczności związane z utworzeniem i funkcjonowaniem czasopisma w latach 1876-1939, w zakresie niezbędnym z punktu widzenia problematyki poruszanej w dalszej części rozprawy. Ukazano tam również tło związane z funkcjonowaniem innych periodyków prawniczych w okresie wydawania "Przeglądu". Syntetycznie przedstawiono również rodzime środowisko romanistyczne w czasach, gdy wydawany był lwowski periodyk.

W drugim rozdziale pracy odniesiono się do nauki prawa rzymskiego na łamach lwowskiego czasopisma. Pierwszy z podrozdziałów obejmuje szczegółową analizę typowo pandektystycznych prac, ogłaszanych na łamach lwowskiego periodyku. Przeanalizowano tam opracowania dotyczące przede wszystkim prawa rzeczowego, ale także innych działów prawa. W drugim z podrozdziałów zaprezentowano działalność Ignacego Koschembahra-Łyskowskiego w czasach, w których był związany z lwowskim środowiskiem romanistycznym.

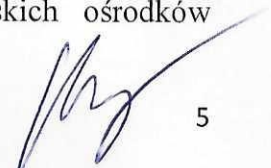

Omówione tam zostały prace (przede wszystkim programowe), jakie ten uczony opublikował podczas pobytu we Lwowie w tamtejszym periodyku. Podrozdział trzeci z kolei obejmuje problematykę badań nad źródłami prawa, jakie znajdowały odzwierciedlenie na łamach "Przeglądu". Omówiono tam początki tej działalności, wydatną działalność recenzyjną Adolfa Bergera, "polowanie na interpolację", głośną polemikę pomiędzy Zygmuntem Lisowskim a Rafałem Taubenschlagiem, a także zaprezentowano osiągnięcia międzywojennych polskich romanistów, których uznać należy już za historyków prawa. Czwarty podrozdział obejmuje z kolei analizę dokonań dziś już zapoznanych współcześnie uczonych. Podrozdział piąty obejmuje omówienie nekrologów i wspomnień pośmiertnych poświęconym romanistom. Ostatni z podrozdziałów (szósty) obejmuje jubileusze Leona Pinińskiego i poświęconą mu mowę pośmiertną.

Trzeci rozdział dotyczy nauczania prawa rzymskiego na łamach "Przeglądu". Pierwszy z podrozdziałów poświęcony został recenzjom podręczników do nauki przedmiotu, jakie zostały ogłoszone w lwowskim periodyku. Drugi podrozdział obejmuje z kolei dyskusję dotyczącą miejsca prawa rzymskiego w kanonie studiów prawniczych, przede wszystkim w kontekście głośnej dyskusji, jaka toczyła się w lwowskim piśmie pomiędzy Oswaldem Balzerem a Juliuszem Makarewiczem.

Przeprowadzone przeze mnie badania wykazały, że „Przegląd Prawa i Administracji” odegrał znaczącą rolę w procesie kształtowania się nauki i nauczania prawa rzymskiego na ziemiach polskich. Analiza wszystkich roczników czasopisma pozwoliła sformułować wniosek, że na łamach periodyku można dostrzec zmiany jakie zachodziły w nauce i nauczaniu prawa rzymskiego w kolejnych dziesięcioleciach jego wydawania. Liczba tekstów w których pojawiają się wątki związane z prawem rzymskim, umożliwiła prześledzenie kierunków badań prowadzonych przez polskich uczonych. Lektura oraz zestawienie tych publikacji doprowadziła do konstatacji, że prawo rzymskie pełniło w nich rolę wspólnego i powszechnie zrozumiałego czynnika łączącego romanistów, historyków prawa oraz cywilistów.

Lwowski "Przegląd Prawa i Administracji", moim zdaniem, można uznać za pismo stojące na bardzo wysokim poziomie. Periodyk ten, co widać wyraźnie po prześledzeniu jego ewolucji, na przestrzeni kolejnych lat stał się czasopismem o charakterze ściśle naukowym, wyraźnie odróżniającym się od innych, dostępnych na rodzimym rynku księgarskim. Zwracała uwagę doskonała jakość publikowanych w nim tekstów. Pismo otwierało się zarówno na uczonych o utrwalonej renomie, jak i na debiutantów oraz posiadających naukowe zacięcie praktyków. Widać wyraźnie, że prezentowane na jego łamach poglądy, a zwłaszcza polemiki, nie ograniczały się wyłącznie do intelektualnego środowiska galicyjskich ośrodków

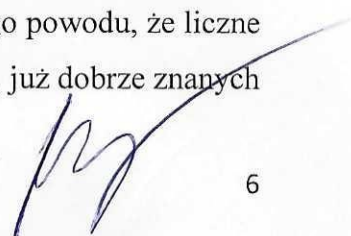

uniwersyteckich. Silnie oddziaływały na naukę, zarówno na przełomie XIX i XX wieku, jak i w kolejnych dziesięcioleciach, aż do wybuchu II wojny światowej.

Na łamach „Przeglądu” toczyły się ożywione dyskusje, często na tematy bardzo istotne z punktu widzenia międzynarodowych badań. Należy jednak dostrzec, że ze względu na język publikacji głos rodzimych autorów był niedostępny dla zagranicznego czytelnika. Wydawane w języku polskim czasopismo nie miało oczywiście możliwości osiągnięcia sukcesu na miarę „Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Romanistische Abteilung”, czego nie można uznawać za wadę periodyku. Do momentu pojawienia się "Przeglądu" brakowało bowiem przestrzeni, w obrębie której można byłoby podjąć dialog rodzimy. Dzięki temu „Przegląd Prawa i Administracji” stał się miejscem wymiany myśli polskojęzycznych uczonych. Pismo, co wynika z przeprowadzonych badań, nie miało charakteru prowincjonalnego. Piszący dlań autorzy żywo reagowali na to, co się dzieje w nauce zachodniej, a przede wszystkim w niemieckojęzycznej literaturze. Bez wątpienia można zatem sformułować wniosek, że periodyk przyczynił się do zbudowania rodzimej literatury prawa rzymskiego, stanowiącej podwalinę dla rozwoju nauki i nauczania tego przedmiotu w XX wieku. Co więcej, publikowanie prac w języku polskim, które dziś mogłoby uchodzić za wadę, wtedy okazało się nie lada zaletą.

Przeprowadzone przeze mnie badania pozwoliły ustalić, iż w drugiej połowie XIX wieku w periodyku opracowywano zagadnienia, których tematyka nie odbiegała od popularnych w europejskiej nauce kanonów. Były to w większości typowe wytwory pandektystyki, powiązane tematycznie najczęściej z prawem rzeczowym. Ich autorami byli uczeni wykształceni w tym duchu na austriackich i niemieckich uniwersytetach. Łączyli oni najczęściej bardzo umiejętnie badania nad prawem rzymskim z badaniami cywilistycznymi. Tak było choćby w przypadku dyskusji odnoszących się do własności, czy też posiadania.

W wyniku przeprowadzonych badań udało się mi ustalić, że nowe drogi rozwoju badań nad prawem rzymskim na łamach pisma bardzo wyraźne zarysowywały się na początku XX wieku. Założenia metodologiczne, zupełnie różne od dotychczas prezentowanych w lwowskim środowisku romanistycznym, przedstawił wówczas Ignacy Koschembahr-Łyskowski. Myśli zaprezentowane w tekście „Prolegomena do historii prawa rzymskiego” dały podstawę do sformułowania manifestu metodologicznego, zawartego w artykule recenzyjnym dotyczącym opracowań prawa rzymskiego autorstwa P. F. Girarda i L. Mitteis'a. Prawdopodobnie z powodu charakteru tej pracy, ogłoszonej jako recenzja, publikacja nie została dostrzeżona do tej pory w literaturze przedmiotu. Ta zapomniana rozprawa, była jednak istotna z tego powodu, że liczne zawarte w niej myśli I. Koschembahr-Łyskowski rozwijał w późniejszych, już dobrze znanych

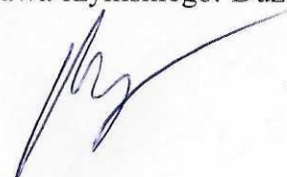
pracach. W lwowskim czasopiśmie opublikował on unikatową do dziś rozprawę, ukazującą wzajemną relację pomiędzy prawem rzymskim a ABGB. Wskazywał w niej, jak należy podchodzić do badań prawnoporównawczych, a także, że prawo rzymskie stanowić w nich może *tertium comparationis*. Postulaty I. Koschembahra-Łyskowskiego, jakkolwiek bardzo nowoczesne jak na czasy początku XX wieku, zostały jednak zignorowane przez lwowskie środowisko romanistyczne.

Analizując poszyty lwowskiego czasopisma udało mi się również ustalić, że na jego łamach wyróżnić można inny kierunek badań nad prawem rzymskim. Były to badania nad źródłami prawa. Ich przejawem były liczne recenzje wydawnictw źródłowych, opublikowane przede wszystkim przez Adolfa Bergera. Recenzje te wskazują, że coraz bardziej na sile zyskiwał pogląd, iż badania nad prawem rzymskim powinny mieć charakter historyczny i być prowadzone w oparciu o antyczne źródła. W wyniku przeprowadzonych badań udało się dostrzec, że modne w Europie zachodniej „polowanie na interpolacje” na łamach periodyku traktowane było raczej marginalnie. Widać wyraźnie, że zmiana w podejściu do badań nad prawem rzymskim była widoczna w pracach uczonych publikujących w periodyku w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku. Prace ogłaszane przez międzywojennych polskich romanistów były już przykładami opracowań typowo historycznych. Ich autorzy dostrzegali nie tylko dystans pomiędzy prawem rzymskim i cywilnym, ale również prawem klasycznym i justyniańskim. Różniły się więc znacząco od opracowań, które ogłaszano w drugiej połowie XIX wieku.

Moje badania pozwoliły również ustalić, że zmiany w podejściu do prawa rzymskiego były widoczne nie tylko w obszarze nauki, ale również dydaktyki. Analiza recenzji publikowanych na łamach czasopisma, pozwoliła również zrekonstruować ewolucję podejścia do podręczników, jaka zachodziła na przełomie XIX i XX wieku. Widoczne było stopniowe odchodzenie od typowo pandektystycznych opracowań, w kierunku podręczników traktujących prawo rzymskie historycznie.

Należy podkreślić, że o znaczeniu „Przeglądu” dla polskiej romanistyki prawniczej, świadczy, że w periodyku, przez ponad sześćdziesiąt lat jego funkcjonowania ukazało się blisko 140 prac powiązanych tematycznie z prawem rzymskim. Publikowali je nie tylko uczeni z lwowskiego środowiska naukowego, ale także uczeni krakowscy, warszawscy, czy też wileńscy. Czasopismo otwierało swe podwoje także dla autorów, którzy nie byli związani z jakimkolwiek ośrodkiem akademickim, jak na przykład Franciszek Hofmokr.

W wyniku przeprowadzonych analiz udało się również dostrzec, że stosunkowo rzadko na łamach „Przeglądu” ogłaszane były typowe rozprawy dotyczące prawa rzymskiego. Dużo

częściej były to obszernie recenzje, artykuły recenzyjne i noty, odnoszące się zarówno do publikacji polsko-, jak i obcojęzycznych. Opracowania te były na ogół dalekie od dzisiejszych recenzji. Zawierały bowiem aparat bibliograficzny, a ich objętość przypominała w większym stopniu solidne rozprawy naukowe. Prace te były często analityczne i obejmowały polemiki z autorami recenzowanych prac. Oczywiście, obok nich publikowano także krótkie recenzje i noty, które miały z reguły sprawozdawczy charakter. Ich celem było jedynie poinformowanie czytelnika o nowościach wydawniczych, a nie ocena dzieła. W periodyku odnaleźć można również nekrologi i wspomnienia pośmiertne dotyczące rodzimych i zagranicznych uczonych. Niektóre z nich przepełnione były emocjami, a także, ze względu na krytykę dokonań naukowych zmarłych uczonych, przełamowały zasadę *de mortuis nihil nisi bene*. Wspomnienia pośmiertne – w wielu przypadkach – były solidnymi naukowymi rozprawami, a nie jedynie krótkimi notkami zawierającymi najważniejsze informacje o życiu zmarłego badacza. Czasopismo było również forum, na którym informowano o ważnych wydarzeniach, jakie odbywały się w lwowskim środowisku naukowym. W pracy udało się więc tym samym ukazać nie tylko specyfikę czasów, w jakich wydawany był periodyk, ale także relacje panujące w środowisku romanistycznym tamtych czasów.

Moje badania pozwalają zatem sformułować jednoznaczny wniosek, że obraz środowiska romanistycznego wyłaniający się na tle „Przeglądu” ukazuje ogromny potencjał rodzimej romanistyki prawniczej w latach 1876-1939. Na tyle, na ile mogła, dotrzymywała ona kroku europejskiej nauce tamtych czasów. Lwowskie środowisko romanistyczne, z całą swoją specyfiką, działając w określonych warunkach politycznych, społecznych i ekonomicznych, rozwijało nowe kierunki badawcze, budowało własną tożsamość, a przez to również tożsamość polskiej XX-wiecznej romanistyki prawniczej. Teksty ogłaszane na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” stanowią ważne źródło do badań nad intelektualną ewolucją polskiej myśli prawniczej u schyłku XIX wieku i w pierwszej połowie wieku XX. Ich merytoryczna wartość dowodzi niezbicie, że polska romanistyka prawnicza poszukująca nowych kierunków badawczych, odegrała w tym procesie istotną rolę.

4.2. Omówienie osiągnięć naukowych o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) innych niż monografia wskazana w pkt 4.1.

Oprócz monografii wskazanej w pkt 4.1 prowadziłem działalność badawczą w kilku obszarach badawczych, poniżej wskazanych i scharakteryzowanych, wraz z osiągnięciami

8

naukowymi. Efekty swoich badań opublikowałem w 1 monografii, 24 artykułach naukowych i 9 rozdziałach w monografiach. Jestem również autorem i współautorem edycji źródłowych: 1 monografii oraz 5 w formie artykułu opublikowanego w czasopiśmie. Oprócz tego jestem autorem prac drobnych (kronik, sprawozdań). Jestem również współredaktorem jednej monografii (księgi pamiątkowej). Wyniki swoich badań prezentowałem na krajowych i międzynarodowych konferencjach, a także na wykładach gościnnych. Łącznie wygłosiłem 17 referatów i wykładów (w tym 7 na wydarzeniach o charakterze międzynarodowym).

Szczegółowy wykaz osiągnięć naukowych, zamieściłem w załączniku nr 4 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego.

a) Lwowskie środowisko romanistyczne czasów przełomu XIX i XX wieku

Od roku 2019 przedmiotem moich badań była działalność lwowskiego środowiska romanistycznego przełomu XIX i XX wieku. Opublikowałem pięć prac dotyczących tego zagadnienia. Pierwszy z artykułów stanowiący asumpt do dalszych analiz ogłoszony został w 2019 roku i dotyczył sporu o zwyczajną profesurę z prawa rzymskiego na Uniwersytecie we Lwowie na początku XX wieku. Artykuł *O votum separatum w obronie Ignacego Koschembahra-Łyskowskiego w 1903 r. złożonym, czyli o sporze o zwyczajną profesurę z prawa rzymskiego na Uniwersytecie we Lwowie*, ("Z Dziejów Prawa", T. 12, 2019, s. 315-328), powstał w oparciu nieanalizowany wcześniej materiał źródłowy pochodzący z Archiwum Głównego Akt Dawnych. Przeprowadzone badania pozwoliły odtworzyć przebieg dyskusji dotyczącej przyznania zwyczajnej profesury z prawa rzymskiego w 1903 roku, ale także poczynić ustalenie, że w obronie Ignacego Koschembahra-Łyskowskiego sformułowano *votum separatum*. Okazało się jednak, że wspomniane *votum separatum* nie przyniosło zakładanych rezultatów, zaś na samą dyskusję miała wpływ nie tylko wartość naukowa pracy, ale również względy pozamerytoryczne. Rozważaniom dotyczącym lwowskiego środowiska romanistycznego poświęciłem kolejne opracowania. Ogłaszając pracę *A glance at the Lviv science of Roman law at the turn of the 19th and 20th century*, (W: *Cui bono? księga jubileuszowa dedykowana Profesor Annie Pikulskiej-Radomskiej*, red. D. Skrzywanek-Jaworska, Ł. Koroporowicz, Łódź 2020, s. 391-400) chciałem ukazać lwowską naukę prawa rzymskiego okresu przełomu wieków XIX i XX. Przeprowadzone przeze mnie badania pozwoliły zaprezentować spore osiągnięcia tamtejszej nauki prawa rzymskiego. W toku moich badań pojawił się problem związany z określeniem charakteru lwowskiego środowiska romanistycznego. Chcąc wyjaśnić to zagadnienie opublikowałem artykuł *Szkoła naukowa czy*

tylko kuźnia talentów? Lwowskie środowisko romanistyczne w latach 1857-1939, (Czasopismo Prawno-Historyczne, vol. 72, nr 2, 2020, s. 219-235). Prześledzenie losów wszystkich lwowskich romanistów, począwszy od Józefata Zielonackiego a skończywszy na Adamie Wojtuniku i Mieczysławie Pojnarze, umożliwiło mi dojście do konkluzji, że była to raczej świetna kuźnia talentów. Badania prowadzone przez tamtejszych romanistów nie miały wspólnego, spajającego je pierwiastka, brakowało również z pewnością typowych relacji jakie istniały pomiędzy mistrzem a uczniami. W swych badaniach zastanawiałem się również nad potencjałem naukowym lwowskiego środowiska romanistycznego okresu międzywojennego. W artykule *Scholarly Potential of the Lviv Interwar Romanist Community*, (Právněhistorické studie, vol. 52, nr 1, 2022, 103–111), analizowałem czy zmiany związane z odbudową polskiej państwowości wpłynęły na funkcjonowanie lwowskiego środowiska romanistycznego, a także czy tamtejsze środowisko miało wpływ na dalsze dzieje rodzimej romanistyki. W konkluzji doszedłem do wniosku, że dwóch wykształconych na lwowskim uniwersytecie romanistów - Wacław Osuchowski i Edward Gintowt, pozwoliło zapewnić ciągłość rodzimej romanistyki prawniczej po II wojnie światowej. Ich wpływ na powojenne losy nauki prawa rzymskiego w Polsce, dzięki formacji intelektualnej uzyskanej we Lwowie, uznać można za istotny. Wreszcie w artykule *Towards a new Methodological Approach. Roman Law Community in Lviv Since Mid-19th Century until Early 20th Century*, (Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica, vol. 99, 2022, s. 153-164), podjąłem pilotażowo problematykę zmiany metodologicznej w lwowskim środowisku romanistycznym czasów przełomu XIX i XX wieku. Badania pozwoliły wstępnie ustalić, że spore znaczenie w kontekście zmian następujących w lwowskiej nauce prawa rzymskiego miał I. Koschembahr-Łyskowski i jego zupełnie nowe w tamtejszym środowisku podejście do sposobu prowadzenia badań. Wnioski wypływające z tej analizy stanowiły podstawę do dalszych badań nad problematyką zmiany metodologicznej w lwowskim, a także rodzimym środowisku romanistycznym. Tym samym więc uzasadniły podjęcie dalszych, prowadzonych do chwili obecnej badań.

b) Kazimierz Kolańczyk – działalność dydaktyczna i naukowa

Od 2019 roku prowadzę badania dotyczące działalności naukowej i dydaktycznej wybitnego polskiego romanisty Kazimierza Kolańczyka. Przeprowadzona przeze mnie kwerenda archiwalna (w Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu) pozwoliła na zebranie i kompleksowe przeanalizowanie materiałów stanowiących podstawę 7 publikacji

10

naukowych. Pierwszy z artykułów ukazał się w 2020 roku i dotyczył podręcznika do nauki prawa rzymskiego opublikowanego przez Kazimierza Kolańczyka w 1973 roku. W artykule *Podręcznik do myślenia. Prawo rzymskie według Kazimierza Kolańczyka*, (Czasopismo Prawno-Historyczne, 2021, vol. 73, nr 2, s. 161-179), w oparciu o materiały archiwalne pochodzące ze spuścizny Kazimierza Kolańczyka, zaprezentowane zostały przyczyny, które spowodowały, że poznański uczony zdecydował się wydać podręcznik, założenia koncepcyjne podręcznika, przebieg prac nad podręcznikiem, a także jego odbiór przez środowisko akademickie. Szczegółowo przeanalizowana została korespondencja pomiędzy ówczesnymi luminarzami prawa rzymskiego. Konkluzją artykułu jest stwierdzenie, że praca Kazimierza Kolańczyka jest podręcznikiem mającym pobudzać odbiorcę do rozważań i poszukiwań rozwiązań. Przyjęte przez autora założenia sprawiły, że opracowanie zachwycało nowoczesnością ujęcia, przede wszystkim poprzez umiejętne łączenie przeszłości ze współczesnością, a także zastosowane w pracy nachylenie problemowe. Rozważania dotyczące pracy Kazimierza Kolańczyka kontynuowałem w artykule *Podręcznik na czasy kryzysu. O dwóch wydaniach Prawa rzymskiego Kazimierza Kolańczyka po 1975 roku*, (Studia Prawno-Ekonomiczne, vol. 123, 2022, s. 43-56). Publikacja ukazuje, w oparciu przede wszystkim o materiały archiwalne, przebieg prac nad dwoma kolejnymi wydaniem podręcznika poznańskiego romanisty. Oba wydania podręcznika ukazały się po przeprowadzeniu reformy studiów prawniczych w 1975 r. W artykule sformułowane zostały wnioski dotyczące przyczyn sukcesu wydawniczego tego podręcznika. Kwestii dydaktyki poświęcony został również artykuł *Kazimierz Kolańczyk (1915-1982) and a New Approach to the Teaching of Roman Law in Post-war Poland*, (Bratislava Law Review, vol. 6, nr 2, 2022, s. 103-112). Artykuł stanowi podsumowanie rozważań dotyczących problematyki nauczania prawa rzymskiego z perspektywy Kazimierza Kolańczyka. Wyeksponowany w nim został problem tzw. "styków problemowych", odnowy metodologicznej nauczania, a także dokonana została ocena trwałości zmian, jakie nastąpiły w dydaktyce za sprawą Kazimierza Kolańczyka.

Stanowisku Kazimierza Kolańczyka wobec reformy studiów prawniczych poświęciłem kolejny artykuł, zatytułowany *'Primum non nocere'. Kazimierz Kolańczyk wobec reformy studiów prawniczych z 1975 r.*, (Zeszyty Prawnicze, 2022, nr 1, s. 41-63). Analiza materiałów archiwalnych pozwoliła na ukazanie nieznanego szerszemu gronu wypowiedzi tego badacza w odniesieniu do reformy studiów prawniczych, która została przeprowadzona w 1975 r. Przeprowadzone badania pozwoliły ustalić, że poznański uczony formułował uwagi i wnioski dotyczące reformy, już w 1974 r., krytykując nie tylko marginalizację przedmiotów historyczno-prawnych, ale przede wszystkim ogólne założenia reformy. Kazimierz Kolańczyk

był przeciwnikiem wprowadzanej przez reformę "zasady elastyczności", a także przesunięcia punktu ciężkości dydaktyki na wykłady. Uważał, że mechaniczne łączenie przedmiotów oraz ograniczanie godzin ćwiczeń doprowadzi do obniżenia poziomu kształcenia. K. Kolańczyk sformułował także uniwersalne przesłanie dla tworzących programy studiów prawniczych. Uważał, że w tym zakresie należy hołdować zasadzie *primum non nocere*. Jego aktywność pokazała również potencjał romanistyki prawniczej w dyskusji dotyczącej nauczania prawa.

Dwie kolejne prace poświęcone zostały relacjom pomiędzy środowiskiem romanistycznym a Kazimierzem Kolańczykiem. Artykuł *Sprawa nadania tytułu profesora nadzwyczajnego Michałowi Staszkowowi. Ocena Kazimierza Kolańczyka*, (Z *Dziejów Prawa*, vol. 13, 2020, s. 373-387), stanowi analizę opinii w postępowaniu o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego Michałowi Staszkowowi. K. Kolańczyk oceniał dokonania M. Staszkowa wysoko, jednocześnie zwracając uwagę na rozległe obszary jego zainteresowań, obejmujące również prawo wynalazcze i patentowe. Z kolei w rozdziale *Ambasador polskiej romanistyki. Obraz Józefa Méléze-Modrzejewskiego w korespondencji z Kazimierzem Kolańczykiem z lat 1962-1979* (W: *Życie społeczno-polityczne uchodźstwa polskiego w latach 1939-1991. Wybrane zagadnienia*, red. M. Lewandowski, M. Hypiak, Lublin 2021) ukazana została sylwetka naukowa Józefa Méléze-Modrzejewskiego wyłaniająca się z korespondencji z Kazimierzem Kolańczykiem. Bazę źródłową opracowania stanowiły materiały archiwalne, blisko dwudziestoletnia korespondencja pomiędzy tymi uczonymi. Analiza tych materiałów pozwoliła pokazać nie tylko relacje panujące pomiędzy uczonymi, ale przede wszystkim specyfikę czasów w których przyszło im prowadzić pracę naukową.

Ostatnią z prac, która obejmuje to pole badawcze, jest artykuł *Slavery from a perspective of roman private law. Remarks based on an unpublished paper of 1980 authored by Kazimierz Kolańczyk*, (*Acta Iuridica Resoviensia*, vol. 40, nr 1, 2023, s. 95-105). Ukazane w nim zostały poglądy Kazimierza Kolańczyka na kwestię niewolnictwa z punktu widzenia rzymskiego prawa prywatnego w oparciu o niepublikowany referat tego romanisty. Przeprowadzone badania pokazują znakomity warsztat tego uczonego, który w sposób przekrojowy pokazywał rzeczywistą złożoność analizowanych kwestii. Udało się również uchwycić kwestie metodologiczne, powiązane z prowadzeniem badań przez poznańskiego romanistę. Widoczny był wykorzystywany również w innych pracach autora sposób prezentowania materii przy wykorzystaniu nachylenia problemowego i akcentowania kwestii istotnych.

c) Leon Piniński i jego działalność

W latach 2022-2023 zainteresowałem się działalnością jednego z najbardziej znanych lwowskich uczonych, jakim był Leon Piniński. Ten prawnik, polityk i pasjonat sztuki był bez wątpienia postacią wybitną i nieszablonową. Swoje przemyślenia dotyczące jego wielowymiarowych osiągnięć zawarłem w rozdziale w monografii zatytułowanym: *Phenomenon of the Count Professor. Some observations on Leon Piniński (1857-1938)*, (W: *Naděje právní vědy 2021. Právní věda v praxi*, red. V. Knoll, J. Hablovič, V. Vnenk, Plzeň 2022, s. 1101-1110). Oprócz tego zainteresowała mnie działalność polityczna tego uczonego, którą omówiłem w artykule *Not only Roman Law. Political Activity of Leon Piniński (1857 – 1938)*, (*Journal on European History of Law*, nr 2, 2022, s. 95-98). Badania doprowadziły do sformułowania konkluzji, że Leon Piniński uważał się przede wszystkim za naukowca i miłośnika sztuki, zaś działalność polityczna nie dawała mu pełni satysfakcji. Wspólnie z Marianem Mikołajczykiem przeanalizowaliśmy również ostatnią romanistyczną pracę Leona Pinińskiego. Ogłoszony przez nas artykuł *O prawie rzymskim i świecie ówczesnym. Refleksje Leona Pinińskiego w związku z rocznicą powstania Kodyfikacji Justyniańskiej*, (*Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica*, vol. 102, 2023, s. 101-109) ukazał poglądy tego lwowskiego romanisty na kwestię Kodyfikacji Justyniańskiej. Jak się okazało, L. Piniński, formułując swe uwagi, odnosił się również do świata mu współczesnego. Dotyczyły one nie tylko kwestii kodyfikacji prawa w Polsce międzywojennej, ale również znaczenia samego prawa rzymskiego w kanonie studiów prawniczych. Mój wkład w badania prowadzone wspólnie z Marianem Mikołajczykiem, których zwieńczeniem była wskazana publikacja, polegał na opracowaniu koncepcji artykułu, przeprowadzeniu kwerendy bibliotecznej w celu zebrania i wyselekcjonowania odpowiedniej literatury, a także dokonaniu analizy zebranych materiałów. Przygotowałem część manuskryptu artykułu dotyczącą rocznicy powstania Kodyfikacji Justyniańskiej oraz jej oceny, także z punktu widzenia współczesności. Sformułowałem również część konkluzji zawartych w publikacji.

Twórczości Leona Pinińskiego poświęcony został też tekst *Leon hr. Piniński o actio negatoria w prawie rzymskim*, (*Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego Seria Prawnicza*, nr 26, 2019, s. 103-118), ale wiąże się on z moim innym nurtem zainteresowań (dotyczącym skargi negatoryjnej w poglądach polskich romanistów przełomu XIX i XX wieku), i zostanie tam też omówiony.

13

d) Marceli Chlamtacz i jego działalność

Przedmiotem mojego naukowego zainteresowania w latach 2015-2019 była działalność naukowa lwowskiego romanisty Marcelego Chlamtacza. Oprócz dwóch artykułów dotyczących zagadnień powiązanych z działalnością lwowskiego uczonego: *Trzej romaniści we wspomnieniach Marcelego Chlamtacza*, (Studia Prawno-Ekonomiczne, vol. 105, 2017, s. 45-66); *Kilka uwag o poglądach Marcelego Chlamtacza na regułę "bonae fidei possessor fructus <consumptos> suos facit"*, (Z Dziejów Prawa, vol. 11, nr 2, 2018, s. 29-46), na podstawie obronionej w 2018 roku rozprawy doktorskiej opublikowałem monografię zatytułowaną *Prawo rzymskie w pracach Marcelego Chlamtacza*, (Katowice, 2019). W pracy zaprezentowana została nie tylko sylwetka tego uczonego, ale przede wszystkim jego naukowe osiągnięcia. W rozprawie udzieliłem odpowiedzi na pytanie: czy Marcelego Chlamtacza można uznać za uczonego, którego wkład w rozwój romanistyki prawniczej był znaczący, a jeśli tak to dlaczego został słabiej zapamiętany niż inni współcześni mu polscy romaniści. Przeprowadzona analiza wskazała jednoznacznie, że wkład Marcelego Chlamtacza w rozwój romanistyki prawniczej był istotny. Jakość tej twórczości naukowej nie może być przyczyną jego pozostawania w cieniu. Najprawdopodobniej było nią jego zaangażowanie w działalność polityczną, zaś na jego prestiżu jako uczonego piętno odcisnął niefortunny epizod z okresu II wojny światowej. Podsumowaniem moich badań dotyczących Marcelego Chlamtacza był jeden syntezujący, ogłoszony na łamach lwowskiego periodyku artykuł: *Marceli Chlamtacz. Lviv-based roman law professor of the turn of the 19th and 20th century*, (Visnik L'vivs'kogo Uniwersitetu. Seria Ūridična, nr 69, 2019, s. 196-206)

e) *Actio negatoria* w poglądach polskich romanistów przełomu XIX i XX wieku

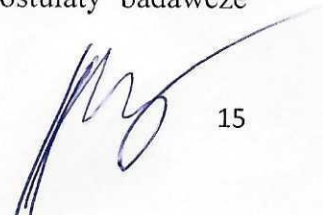
Przedmiotem mojego zainteresowania był również jeden ze środków ochrony petytoryjnej - *actio negatoria*. Analizowałem to zagadnienie w latach 2019-2021 z perspektywy poglądów wyrażanych przez dwóch wybitnych polskich romanistów. Chciałem w ten sposób zwrócić uwagę nie tylko na poglądy i osiągnięcia przedstawicieli polskiej romanistyki prawniczej, ale także ocenić znaczenie tych poglądów z punktu widzenia współczesności. Pierwszy z artykułów *Leon hr. Piniński o actio negatoria w prawie rzymskim*, (Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego Seria Prawnicza, nr 26, 2019, s. 103-118), poświęciłem poglądom Leona Pinińskiego dotyczącym stosowania skargi negatoryjnej. Zapatrywania L.

Pinińskiego na tę kwestię były konsekwencją sformułowania przez tegoż uczonego własnej definicji własności. Ten romanista twierdził, że nie da się ustalić stałej granicy, która jednoznacznie uzasadniałaby, jakie wpływy pozwalają na zastosowanie skargi negatoryjnej. Był również zdania, że określenie zbyt sztywnych reguł stosowania skargi negatoryjnej może doprowadzić do niepożądanego i sprzecznego z jej istotą rezultatu. Drugi z artykułów poświęcony został poglądom Fryderyka Zolla (starszego) na kwestię zakresu zastosowania skargi negatoryjnej (*Zakres zastosowania actio negatoria w teorii Fryderyka Zolla (starszego)*, Studia Prawno-Ekonomiczne, vol. 117, 2020, s. 99-113). Wyrażając pionierskie w rodzimym środowisku romanistycznym poglądy, Fryderyk Zoll uważał, że zastosowanie skargi negatoryjnej nie może ograniczać się jedynie do zaprzeczenia istnienia służebności. Sprzeciwiając się przyjętemu w doktrynie pogładowi, przekonująco argumentował, że ze źródeł prawa rzymskiego wynika, że jej zakres zastosowania jest szerszy. Podsumowaniem moich badań dotyczących *actio negatoria* w poglądach rodzimych romanistów był ogłoszony w 2021 r. tekst *Fryderyk Zoll (starszy), Leon Piniński i zakres zastosowania actio negatoria. Koncepcje dwóch XIX-wiecznych romanistów a regulacja Kodeksu cywilnego*, (Studia Prawno-Ekonomiczne, vol. 120, 2021, s. 35-52). W artykule syntetycznie zaprezentowałem poglądy dwóch wybitnych romanistów, a także zestawilem je ze współczesnymi regulacjami odnoszącymi się do instytucji omawianej w opracowaniu. Udało mi się ustalić, że ślady koncepcji Fryderyka Zolla (starszego) co do szerokiego pojmowania skargi negatoryjnej, można odnaleźć we współczesnej regulacji Kodeksu cywilnego. Przeprowadzona analiza pozwoliła mi również sformułować wniosek, że ustawodawstwo i orzecznictwo nawiązuje również w pewien sposób do myśli Leona Pinińskiego, który uważał, że nie można ściśle wyznaczyć określonej granicy wpływów, które uzasadniałyby użycie skargi negatoryjnej.

f) Prawo rzymskie w Polsce międzywojennej

Prowadząc moje badania zainteresowałem się również kwestią miejsca prawa rzymskiego w nauce, nauczaniu i praktyce okresu Polski międzywojennej. Pierwsza z publikacji odnosi się do poglądów Franciszka Bossowskiego, wileńskiego romanisty, i opublikowana została w 2019 r. (*Research on the Impact of Christianity on Roman Law in the Interwar Poland: Franciszek Bossowski's views*, Studia Prawnicze KUL, 2019, nr 4, s. 143-156). Publikacja ukazuje, pionierskie na rodzimym gruncie, poglądy Franciszka Bossowskiego dotyczące wpływu chrześcijaństwa na prawo rzymskie. Przeprowadzone przeze mnie badania wykazały również, że ten uczoney formułował już wówczas istotne postulaty badawcze

dotyczące dalszych analiz tego tematu. Kolejna, ogłoszona w 2020 r. publikacja dotyczy odniesień do prawa rzymskiego w orzecznictwie Sądu Najwyższego w Polsce międzywojennej (*Kilka przykładów odniesień do prawa rzymskiego w orzecznictwie Sądu Najwyższego w Polsce międzywojennej*, W: *Prawo i czas. Księga jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin profesora Adama Lityńskiego*, red. M. Borski, D. Fleszer, A. Pokora, A. Rogacka-Łukasik, Sosnowiec 2020, s. 108-119). Opracowanie jest wynikiem badań nad orzecznictwem Sądu Najwyższego w okresie międzywojennym, w których udało się dostrzec, że prawo rzymskie było obecne w wydawanych przez ten sąd rozstrzygnięciach. Widać wyraźnie, że te odniesienia miały różnego rodzaju charakter. Przede wszystkim były to nawiązania do historii instytucji omawianej w uzasadnieniu orzeczenia. Wynikało to z pewnością z faktu, iż w pierwszych latach funkcjonowania Sąd Najwyższy zmuszony był korzystać z przepisów państw zaborczych. Niekiedy jednak nie można nie odnieść wrażenia, że prawo rzymskie traktowane było jako swego rodzaju ozdoba mająca pokazywać szeroką wiedzę sędziego. W 2022 roku opublikowałem artykuł dotyczący romanistycznych inspiracji w projekcie polskiego prawa zobowiązań (*Próba wykorzystania prawa rzymskiego w międzywojennej kodyfikacji prawa cywilnego? Ignacy Koschembahr-Łyskowski i „koncepcja podstawowa prawa zobowiązań”*, *Zeszyty Prawnicze*, 2022, nr 4, s. 111-134). Publikacja jest pierwszym z serii planowanych artykułów w którym odnoszę się do działalności romanistów w Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach moich badań udało mi się ustalić, że "koncepcja podstawowa prawa zobowiązań" jest prawdopodobnie jedynym tak szerokim przykładem wykorzystania prawa rzymskiego w dyskusji nad prawem zobowiązań w Polsce międzywojennej. Prawdopodobną przyczyną, która sprawiła, że ten projekt cząstkowy nie został zauważony, była jego niezbyt szczęśliwa redakcja. Jej autor starając się odwzorować w projektowanych przepisach brzmienie rzymskich źródeł, materiału antycznego wręcz nadużywał. Co więcej, projekt był fragmentaryczny, a zagadnienia których dotyczyły konstruowane przepisy dotyczyły tych materii, które stanowiły przedmiot wcześniejszych badań uczonego. Aktualnie prowadzę badania dotyczące działalności romanistów w Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej, których wyniki mam zamiar ogłosić w kolejnych, przygotowywanych artykułach.

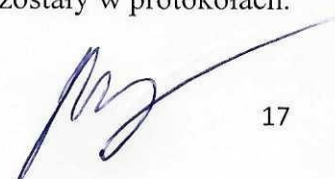
g) Prawo rzymskie na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

W ramach prowadzonych przeze mnie badań podejmowałem również problematykę dziejów katowickiej romanistyki prawniczej. Efektem tych analiz są publikacje dotyczące

poglądów naukowych Edwarda Szymoszka: *Edwarda Szymoszka rozważania na łamach "Z dziejów Prawa"*, (Z Dziejów Prawa, vol. 9, 2016, s. 131-146), a także ogłoszony wspólnie z Joanną Ożarowską artykuł dotyczący jego działalności dydaktycznej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach *Ze studiów nad prawem rzymskim na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Wspomnienie o profesorze Edwardzie Szymoszku*, (Z Dziejów Prawa, vol. 11, nr 1, 2018, s. 61-70). Mój wkład w przygotowanie tego artykułu obejmował zebranie materiałów stanowiących jego podstawę badań (literatury i materiałów archiwalnych), przeprowadziłem ich odpowiednią selekcję, przygotowałem część manuskryptu dotyczącą początków pracy Edwarda Szymoszka na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w 1994 roku, osiągnięć tego uczonego jako romanisty oraz jego postrzegania przez innych uczonych. Sformułowałem również konkluzje podsumowujące opracowanie. W ramach tego pola zainteresowań ogłosiłem drukiem także artykuł dotyczący początków dziejów romanistyki prawniczej w Katowicach, bezpośrednio po utworzeniu uniwersytetu: *Z dziejów nauczania prawa rzymskiego u początków Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, (Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego, vol. 19, 2016, s. 343-352).

h) Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej

Jedno z moich ważniejszych pól badawczych dotyczy działalności Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. Badania dotyczące tej problematyki prowadzę od 2020 roku. Realizując projekt badawczy Narodowego Centrum Nauki Miniatura 5 zatytułowany *Tworzenie prawa w Polsce międzywojennej. Analiza spuścizn pozostawionych przez członków Komisji Kodyfikacyjnej II RP* przeprowadziłem badania w archiwach na terenie całego kraju, poszukując nieznanych źródeł do badań nad dziejami kodyfikacji prawa w Polsce międzywojennej. Moje badania doprowadziły do odnalezienia nieznanych i niepublikowanych dotąd materiałów związanych z działalnością podkomisji prawa spadkowego Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. Stały się one podstawą edycji źródłowej opublikowanej przeze mnie w 2023 r.: *Podkomisja Prawa Spadkowego Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. Materiały z prac w 1938 roku. Edycja źródłowa*, (Warszawa 2023). Edycja ta zawiera 16 protokołów z posiedzeń podkomisji prawa spadkowego, które odbywały się w kwietniu i październiku 1938 r., i dokumentowały dyskusję nad projektem przygotowanym przez Stanisława Wróblewskiego. Oprócz tych materiałów edycja zawiera niepublikowany dotąd tekst projekt przepisów przygotowany przez S. Wróblewskiego, a także przepisy uchwalone podczas dwóch posiedzeń, które udokumentowane zostały w protokołach.

Materiały te, rzuciły zupełnie nowe światło na dyskusję nad pracami międzywojennej komisji kodyfikacyjnej w obrębie prawa spadkowego.

Moje badania dotyczące Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej koncentrują się również wokół prawa rodzinnego. I w tym zakresie prowadzę działalność edytorską. Ogłosiłem bowiem drukiem projekt prawa małżeńskiego majątkowego, który został uchwalony w drugim czytaniu w latach 1938-1939: *Nieznany projekt prawa małżeńskiego majątkowego uchwalony w drugim czytaniu przez podkomisję prawa małżeńskiego majątkowego Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1938–1939. Edycja źródłowa*, (Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa, nr 4, 2022, s. 593-614). Odnalezione i edytowane źródło dowodzi, że posiedzenia podkomisji prawa małżeńskiego majątkowego odbywały się przynajmniej do stycznia 1939 r. Pozwala także ustalić w jakich datach odbywały się posiedzenia podkomisji, i sformułować hipotezę, że prace przerwane zostały wraz ze śmiercią Włodzimierza Dbałowskiego. Co jednak najistotniejsze, źródło pokazuje skalę zmian, jakie nastąpiły podczas drugiego czytania projektu i dzięki temu pozwala poznać tekst projektu w niemal ostatecznym brzmieniu.

Ponadto, moje badania doprowadziły do odnalezienia nieznanych protokołów posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej, które wspólnie z Marianem Mikołajczykiem opracowaliśmy a następnie wydaliśmy w formie czteroczęściowej edycji źródłowej na łamach Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa:

- G. Nancka [wspólnie z M. Mikołajczykiem], *Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część I)*, Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa, vol. 15, nr 1, 2022, s. 101-142;
- G. Nancka [wspólnie z M. Mikołajczykiem]: *Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część II)*, Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa, vol. 15, nr 3, 2022, s. 433-464;
- G. Nancka [wspólnie z M. Mikołajczykiem]: *Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część III)*, Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa, vol. 16, nr 1, 2023, s. 111-141;

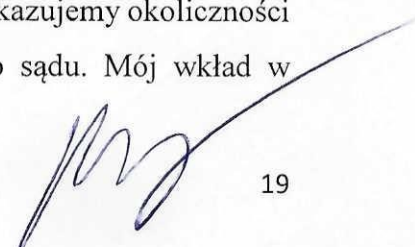

- G. Nancka [wspólnie z M. Mikołajczykiem]: *Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część IV)*, *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*, vol. 16, nr 4, 2023, s. 559-591.

Analiza materiału źródłowego stanowiącego podstawę dla edycji, pozwala jednoznacznie stwierdzić, że pomimo śmierci Stanisława Gołęba (29 marca 1939 r.), wbrew wyrażanym wcześniej w literaturze poglądom, prace nad prawem o stosunkach z pokrewieństwa i opieki trwały nadal. Podkomisja intensywnie pracowała nad projektem, zapoznając się z licznymi uwagami, nadsyłanymi przez instytucje, organizacje, sędziów i adwokatów. Te dyskusje, co dokumentują protokoły, doprowadziły do bardzo poważnych zmian w tekście projektu. Edycja źródłowa zawiera również rekonstrukcję przepisów projektu, uchwalonych w toku prac podkomisji. Opracowane materiały stanowią zatem przyczynek do dalszych badań nad dziejami kodyfikacji w międzywojennej Polsce. Mój wkład w powstanie edycji źródłowej (część I, II, III i IV) polegał na przeprowadzeniu kwerendy źródłowej w wyniku której odnalezione zostały materiały stanowiące podstawę edycji oraz analizie materiałów źródłowych. Opracowałem również źródło (przygotowałem maszynopis edycji), uczestniczyłem w przygotowaniu aparatu krytycznego edycji, skolacjonowaniu źródła z oryginałem, przygotowaniu wprowadzenia do źródła oraz sformułowaniu wyników badań.

i) Dzieje sądownictwa administracyjnego na Górnym Śląsku w Polsce międzywojennej

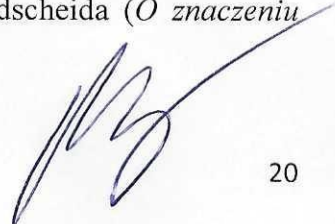
Od 2022 roku prowadzę również badania związane z dziejami sądownictwa administracyjnego na Górnym Śląsku. Dotychczas przeprowadzone kwerendy archiwalne pozwoliły ustalić, że zachował się materiał źródłowy związany z działalnością Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach w Polsce międzywojennej. Ten materiał został częściowo wyzyskany w trakcie przygotowywania czterech opracowań. Powstały trzy rozdziały w księgach jubileuszowych i jeden artykuł w czasopiśmie. Jako pierwszy ukazał się rozdział w monografii: *Początki działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach (1922 - 1924)*, (W: *Sądownictwo administracyjne w umacnianiu państwa prawa. Księga z okazji 100-lecia sądownictwa administracyjnego w województwie śląskim*, red. A. Matan, A. Nita, Warszawa 2022, s. 15-40) w którym z Marianem Mikołajczykiem i Tomaszem Adamczykiem, po zebraniu materiału źródłowego i jego opracowaniu, ukazujemy okoliczności związane z utworzeniem i początkami funkcjonowania katowickiego sądu. Mój wkład w

powstanie tego opracowania polegał zgromadzeniu i analizie materiałów źródłowych (archiwaliów i części literatury), przygotowaniu jej fragmentu oraz udziale w sformułowaniu wniosków przeprowadzonych badań. Kolejne trzy opracowania w cyklu dotyczą praktyki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach. Wspólnie z Marianem Mikołajczykiem przygotowaliśmy jak dotąd opracowania: *Z dziejów sądownictwa administracyjnego na Górnym Śląsku w okresie międzywojennym. Spór księcia raciborskiego z gminą Adamowice o strażacką sikawkę*, (W: *Administracja w demokratycznym państwie prawa. Księga jubileuszowa Profesora Czesława Martysza*, red. A. Matan, Warszawa 2022, s. 435-447); *Sprawa Ernesta Schmidta przeciwko Magistratowi Miasta Katowic. Kartka z dziejów sądownictwa administracyjnego w II Rzeczypospolitej* (W: *Stosowanie prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Matana*, red. G. Łaszczyca, Warszawa 2024, s. 665-679); *Z dziejów sądownictwa administracyjnego na Górnym Śląsku w czasach II Rzeczypospolitej. Sprawa Józefa Kormana przeciwko Dyrekcji Policji w Katowicach*, (Miscellanea Historico-Iuridica, vol. 22, nr 1, 2023, s. 223-239). Każde z nich ukazuje odrębną sprawę toczącą się przed WSA w Katowicach. Dwie ze spraw znalazły swój finał w Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Dotychczas przeprowadzone badania pozwoliły ustalić nie tylko, że katowicki Wojewódzki Sąd Administracyjny skrupulatnie przestrzegał obowiązującego prawa, ale także wykazywał się ogromną życzliwością wobec stron toczących się postępowań. Opracowania ukazują również specyfikę funkcjonowania tego sądu w okresie międzywojennym. Współistnienie przepisów ogólnopolskich, śląskich i wciąż jeszcze żywych norm pruskich stanowiło spore wyzwanie dla uczestników toczących się postępowań. Dalsze, prowadzone wciąż badania, mam nadzieję pozwolą ukazać w jakim stopniu wyroki WSA były akceptowane przez NTA. Obecnie, w druku znajdują się kolejne opracowania dotyczące tych kwestii. Mój wkład w przygotowanie rozdziałów i artykułu polegał na przeprowadzeniu kwerendy archiwalnej w Archiwum Państwowym w Katowicach w celu zgromadzenia i analizy źródeł stanowiących podstawę opracowań, zebraniu i analizie literatury, przygotowaniu odpowiednich fragmentów opracowania oraz udziale w sformułowaniu wyników badań i konkluzji.

j) Pozostałe prace

Oprócz wskazanych powyżej prac, jestem autorem opracowań dotyczących dwóch niemieckich romanistów Rudolfa von Iheringa oraz Bernharda Windscheida (*O znaczeniu*

poglądów Rudolfa Iheringa dla nauki prawa rzymskiego. Uwagi poczynione na podstawie wspomnień pośmiertnych polskich romanistów z końca XIX wieku, W: *Verus amicus rara avis est. Studia poświęcone pamięci Wojciecha Organiściaka*, red. A. Lityński, A. Matan, M. Mikołajczyk, D. Nawrot, G. Nancka, Katowice 2020, s. 603-614; *Bernhard Windscheid we wspomnieniach polskich uczonych z końca XIX wieku*, W: *Almanach Słowacy w Polsce jubilejnik venovany prof. zw. dr hab. Jozefovi Congvovi pri prilezistosti osemdesiatych narodenin*, Kraków 2019, s. 399-410). Opracowania te prezentują wizerunek tych badaczy z perspektywy wspomnień pośmiertnych, opublikowanych przez polskich uczonych. Oprócz tego ogłosiłem również recenzję pracy Krzysztofa Szczygielskiego: *Krzysztof Szczygielski, Prawa antyczne w polskim piśmiennictwie w latach 1900-1945*, Białystok, *Temida* 2, 2020, 311 s., *Z Dziejów Prawa*, nr 14, 2021, s. 129-136. Jestem również autorem rozdziału w monografii *Kilka uwag o wynagradzaniu autorów na przestrzeni wieków = Several remarks on the rewarding of authors over the course of the centuries*, W: *Znaczenie wyceny własności intelektualnej. Proving the worth. Putting a value on intellectual property*, red. M. Jankowska-Augustyn, M. Pawełczyk, M. Panfil, S. Augustyn, Warszawa - Dąbrowa Górnicza, 2019, s. 79-110). Byłem również współredaktorem książki pamiątkowej *Verus amicus rara avis est. Studia poświęcone pamięci Wojciecha Organiściaka*, Katowice 2020, 902 s. Oprócz tego jestem autorem prac drobnych (kronik i sprawozdań), których szczegółowy wykaz zamieściłem w załączniku nr 4.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

1. Staż naukowy na Uniwersytecie Łódzkim.

Od 15 marca 2022 r. do 15 lipca 2022 r. odbyłem staż naukowy w Katedrze Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Opiekunem stażu była prof. dr hab. Anna Pikulska-Radomska. W ramach stażu czynnie uczestniczyłem w seminariach naukowych jednostki, odbyłem konsultacje metodologiczne, kwerendę biblioteczną oraz przygotowałem artykuł naukowy. Uczestniczyłem również w zajęciach dydaktycznych prowadzonych przez pracowników Katedry Prawa Rzymskiego.

2. Staż naukowy na Uniwersytecie Szczecińskim.

Od 9 maja 2023 do 13 maja 2023 r. odbyłem staż naukowy na Uniwersytecie Szczecińskim. Opiekunem stażu był prof. dr hab. Maciej Jońca. W ramach stażu, podczas seminarium naukowego wygłosiłem referat poświęcony historii prawa rzymskiego w Polsce, przeprowadziłem warsztaty z prawa rzymskiego dla studentów wydziału, wziąłem udział w zajęciach kursowych z prawa rzymskiego i doktryn polityczno-prawnych, uczestniczyłem w zajęciach poświęconych prawniczym rękopisom i starodrukami, a także odbyłem kwerendę biblioteczną.

3. Staż naukowy na Uniwersytecie Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach.

Od 8 kwietnia 2024 r. do 19 kwietnia 2024 r. odbyłem międzynarodowy staż naukowy na Uniwersytecie Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach. W ramach stażu odbyłem spotkanie z pracownikami Katedry Historii Prawa i Katedry Prawa Cywilnego tamtejszego Wydziału Prawa. Uczestniczyłem również w zajęciach prowadzonych na Wydziale, a także spotkaniu ze studentami. Przeprowadziłem kwerendę biblioteczną oraz konsultacje naukowe. Wygłosiłem również referat podczas konferencji: "Súkromné Právo v Digitálnej Ére".

4. Współpraca z Uniwersytetem im. Ivana Franki we Lwowie

Od 2019 roku współpracuję z Uniwersytetem im. Ivana Franki we Lwowie. Z mojej inicjatywy została podpisana umowa pomiędzy Uniwersytetem Śląskim w Katowicach a Uniwersytetem im. Ivana Franki we Lwowie dotycząca współpracy międzynarodowej obu jednostek, w zakresie działalności naukowej i wymiany kadry. Jestem koordynatorem tej współpracy ze strony Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

5. Realizacja Grantu NCN - Miniatura 5

Od 2 listopada 2021 r. do 1 listopada 2022 r. realizowałem projekt badawczy finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu Miniatura 5 zatytułowany *Tworzenie prawa w Polsce międzywojennej. Analiza spuścizn pozostawionych przez członków Komisji Kodyfikacyjnej II RP*. W ramach projektu prowadziłem badania związane z działalnością Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. Przeprowadziłem

kwerendy m.in. w Archiwum Akt Nowych w Warszawie oraz Archiwum Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Rezultatem badań jest publikacja zawierająca edycję źródłową nieznanych i niepublikowanych materiałów z działalności podkomisji prawa spadkowego Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej: *Podkomisja Prawa Spadkowego Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. Materiały z prac w 1938 roku. Edycja źródłowa*, (Warszawa 2023).

6. Kwerendy archiwalne

W ramach moich badań przeprowadziłem również kwerendy archiwalne w Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, Archiwum Akt Nowych w Warszawie czy też Archiwum Państwowym w Katowicach.

7. Członkostwo w Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Katowicach oraz Polskim Towarzystwie Historii Prawa

Jestem członkiem Komisji Nauk Prawnych i Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Katowicach na okres kadencji 2023-2026

Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Historii Prawa (od 2022 r.)

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

1. Osiągnięcia dydaktyczne

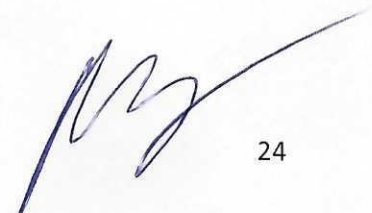
- Od 2015 roku prowadzę zajęcia dla studentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Prowadzę wykłady kursowe z prawa rzymskiego, terminologii łacińskiej dla prawników oraz historii administracji. Prowadzę również ćwiczenia z przedmiotów prawo rzymskie, terminologia łacińska dla prawników, historia administracji. Prowadzę również przedmiot dla studentów Erasmus: Roman law: history and tradition. Prowadzę także przedmiot interdyscyplinarny: Wielcy prawnicy i ich wpływ na rozwój współczesnego prawa, wykład do wyboru dla kierunku Administracja: Geneza współczesnych instytucji prawnych i administracyjnych. Prowadzę również seminarium licencjackie dla

studentów kierunku Administracja. Byłem również recenzentem 33 prac magisterskich na kierunku prawo.

- Jestem promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim mgra Michała Glücka, który przygotowuje rozprawę doktorską pod kierunkiem prof. dr. hab. Mariana Mikołajczyka
- Od 2018 roku jestem opiekunem Koła Naukowego Prawa Rzymskiego i Porównawczego działającego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz grupy lokalnej ELSA Katowice.
- Moja działalność dydaktyczna jest doceniana przez studentów. W 2023 roku zostałem wyróżniony w konkursie Złote Paragrafy. Studenci wydziału uhonorowali mnie tytułem "Nauczyciel akademicki z humorem".

2. Osiągnięcia organizacyjne

- Od 2018 roku pełnię funkcję pełnomocnika dziekana ds. Kół Naukowych - w ramach powierzonych mi obowiązków rozstrzygam w sprawach związanych z działalnością kół naukowych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.
- Od 2019 roku pełnię funkcję pełnomocnika dziekana ds. studenckich - w ramach powierzonych mi do wykonywania obowiązków m.in. wydaje indywidualne rozstrzygnięcia w sprawach studenckich a także przewodniczę egzaminom dyplomowym. Do chwili obecnej przewodniczyłem ponad 800 egzaminom licencjackim i magisterskim.
- W latach 2021-2022 pełniłem funkcję zastępcy dyrektora kierunku Prawo - w ramach powierzonych mi do wykonywania obowiązków było organizowanie kształcenia na kierunku prawo, przygotowywanie zmian w programach studiów, a także sprawowanie nadzoru nad dydaktyką na kierunku.
- Od 2022 r. pełnię funkcję zastępcy dyrektora kierunku Administracja - w ramach powierzonych mi do wykonywania obowiązków było organizowanie kształcenia na kierunku prawo, przygotowywanie zmian w programach studiów, a także sprawowanie nadzoru nad dydaktyką na kierunku.
- Jestem również sekretarzem Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, członkiem Wydziałowej Komisji do spraw kształcenia i studentów, członkiem Rad dydaktycznych

kierunków: Prawo, Administracja, Administrowanie środowiskiem, Przedsiębiorczość, International Business and Arbitration.

- Od maja 2024 r. pełnię funkcję dyrektora Centrum Badań nad Dziedzictwem Nauki i Praktyki Prawa utworzonego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.
- Byłem członkiem komitetu organizacyjnego sympozjum poświęconego pamięci dr. hab. Wojciecha Organiściaka: *Omnia tempus habent. Wojciechowi Organiściakowi in memoriam* (13 maja 2023 r.);

3. Osiągnięcia popularyzatorskie

- Jako opiekun ELSA Katowice biorę udział w różnego rodzaju wydarzeniach organizowanych przez studentów i popularyzuje w nich potrzebę nauczania przedmiotów historycznoprawnych. Na zaproszenie ELSA Katowice oraz innych kół naukowych wzięłem udział m.in. w następujących wydarzeniach:
 - Wykład z okazji Dni Edukacji Prawniczej ELSA Katowice: *Co na to powiedziałby Ulpian? Czyli o prawie rzymskim w XXI wieku* (16.11.2020 r.);
 - Wykład z okazji Dni Edukacji Prawniczej ELSA Katowice: *Podręcznik czy jednak skrypt? O prawie rzymskim i odwiecznych dylematach studenckich* (16.11.2021 r.);
 - Wykład na zaproszenie koła naukowego prawa pracy "Opus per laborem": *Rzymskie inspiracje we współczesnym prawie pracy?* (18.03.2024 r.).
 - Jestem również zaangażowany w organizację wydarzeń związanych z Europejską Stolicą Nauki 2024 - zostałem zaproszony do wystąpienia w roli eksperta w panelu dotyczącym tygodnia miasta (22.03.2024 r.);
 - Byłem członkiem komitetu naukowego konferencji "Między Katedrą a Katedrą. Kościół a nauka, kultura i polityka" w latach 2019-2022;
 - Byłem opiekunem (w zakresie prawa rzymskiego) studentów przygotowujących się do finału Ogólnopolskiej Olimpiady Historyczno-Prawnej im. M. Szczanieckiego w 2018 r.
- 7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.**
- Nie dotyczy

.....
(podpis wnioskodawcy)